

ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЮНЕСКО НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Юрченко Світлана Олексіївна,

доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

кандидат географічних наук, доцент
svetlana.y1954@gmail.com

Даценко Євген Андрійович,

студент факультету міжнародних економічних відносин та туристичного
бізнесу, ХНУ імені В.Н. Каразіна,

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
Datsenko1243@gmail.com

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) прагне сприяти виявленню, захисту та збереженню культурної і природної спадщини в усьому світі, яка вважається надзвичайно цінною для людства [6]. На сучасному етапі Україна зуміла сконцентрувати досвід міжнародного гуманітарного співробітництва у вирішенні соціально-економічних питань через участь країни в ЮНЕСКО. У Парижі з грудня 1962 р. функціонує Постійне представництво України при ЮНЕСКО.

Україна має величезну кількість видатних історичних, природних і культурно-етнічних пам'яток, традицій і технік, але досі вони відзначені тільки в українських організаціях і товариствах, у світі ж про них не знає майже ніхто. Тому одним з напрямків співпраці України та ЮНЕСКО є охорона і збереження цінних природних об'єктів та історико-культурної спадщини країни.

Датою першої співпраці ЮНЕСКО та України прийнято вважати 1957 рік, коли затвердили Гаазьку Конвенцію «Про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту». У 1988 р. в УРСР була ратифікована Конвенція «Про охорону Всесвітньої культурної і природної спадщини», проведена 16 листопада 1972 року в Парижі [8; 1]. Першою ж пам'яткою, внесеною до переліку об'єктів Світової спадщини, був київський Софіївський собор.

Рішення про додавання цієї пам'ятки до складу об'єктів, що охороняються ЮНЕСКО було ухвалено 1990 року на 14-й сесії Комітету Світової спадщини, а також було зазначено, що до цього списку слід додати пов'язані з нею монастирські будівлі та Києво-Печерську Лавру [3; 7].

Останні матеріальні пам'ятки України були додані до Списку Всесвітньої Спадщини в 2013 році, тоді там, наприклад, з'явилася ціла група церков карпатського регіону (Церква Святої Трійці, Церква Різдва Пресвятої Богородиці і т.д.), поділивши цей статус з польською частиною [10]. А до нематеріальної Спадщини нині входить всього 2 елементи: Петриківський розпис (2013 р.) і Козацькі пісні Наддніпрянщини (2016 р.) [4]. Після цього – нічого, хоча з того часу було відправлено велику кількість заявок, у т.ч. Аккерманська фортеця (2019 р.). Не можна не згадати й, мабуть, найбільш спірний об'єкт ЮНЕСКО – Херсонес Таврійський. Через те, що він знаходиться на території республіки Крим, вчені не дійшли однозначного висновку якій державі належить ця культурна пам'ятка, тому це питання залишається відкритим, і організація підтримує Україну в моніторингу цієї ситуації [5].

Ще одною проблемою на сьогодні вважається зупинка, або значне уповільнення процесу поповнення Списку Всесвітньої Спадщини в Україні в останні роки. На жаль, ще з 1989 року існує попередній список українських пам'яток, який перевищує підтверджений більше, ніж в 2 рази. До нього входять такі видатні історичні та природні місця, як Держпром, Могила Тараса Шевченка, національний біосферний заповідник «Асканія Нова» та багато інших [9]. Щоб це виправити, країна має визначити подальший план дій, створювати органи, які будуть це регулювати, і підтримувати відносини з ЮНЕСКО; ймовірно підвищити внески. Внесок України до бюджету ЮНЕСКО у 2018 р. складає 336 295 дол. США [5].

Отож, наразі стратегія співпраці України на міжнародній арені має два основні аспекти: по-перше, процесуальний, тобто регламентація цілей, методів, стадій діяльності щодо загального збереження спадщини, по-друге інституціонально-організаційний, який передбачає створення відповідних

установ, що покликані зберігати і підтримувати об'єкти в належному стані [2, 14 с.].

Перспективним напрямом співробітництва щодо охорони, збереження, відродження і поширення культурної спадщини є розробка державних цільових програм розвитку спадщини на регіональному рівні, щоб в подальшому відповідати вимогам ЮНЕСКО та мати стільки ж пам'яток, внесених до Списку Всесвітньої Спадщини, як і більшість країн Європи [2, 15 с.]. Також не слід забувати питання внесення ювілеїв видатних діячів та історичних подій українського народу до Календаря пам'ятних дат ЮНЕСКО [5].

ЮНЕСКО, як координатор і міжнародний регулятор культурно- і природо-охоронної діяльності, відіграє вагомий роль у сучасному глобалізованому світі, і в Україні зокрема, та забезпечує єдність методологічних підходів до збереження і актуалізації культурної спадщини. Тож подальше співробітництво на пряму залежить від фінансування цієї сфери, планомірного слідування вимогам організації, раціонального вирішення проблем, які стоять на шляху до країни з великою Всесвітньою Спадщиною, і, що головне, бажання щось змінювати на краще.

Список використаних джерел:

1. Баланюк Ю. С. Політико-правові механізми формування і збереження об'єктів нерухомої культурної спадщини ЮНЕСКО в Україні: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці, 2016. 20 с.

2. Литовченко В. В. Роль ЮНЕСКО в охороні та збереженні культурної спадщини в Україні (1954–2010 рр.) автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 / Чорномор. держ. ун-т ім. П. Могили. Миколаїв, 2015. 20 с.

3. Report of the World Heritage Committee. Fourteenth Session. Banff, alberta, Canada, 7 – 12 December 1990. URL: <http://whc.unesco.org/archive/1990/cc-90-conf004-13e.pdf> (Last Accessed: 27.09.2019).

4. Нематеріальна культурна спадщина. 2015. URL: http://mincult.kmu.gov.ua/mincult_old/uk/publish/article/391359.
5. Співробітництво України та ЮНЕСКО. URL: <https://unesco.mfa.gov.ua/ua/ukraine-unesco/cooperation> (Дата звернення: 27.09.2019).
6. World Heritage Information Kit. Paris, France: UNESCO World Heritage Centre, 2008. 3 p.
7. Kyiv: Saint-Sophia Cathedral and Related Monastic Buildings, Kyiv-Pechersk Lavra. URL: <https://whc.unesco.org/en/list/527> (Last Accessed: 27.09.2019).
8. Ratified Conventions. URL: http://www.unesco.org/eri/la/conventions_by_country.asp?language=e&contr=UA&typeconv=1 (Last Accessed: 27.09.2019)..
9. Tentative Lists. State Party: Ukraine. URL: <https://whc.unesco.org/en/tentativelists/state=ua> (Last Accessed: 27.09.2019).
10. Wooden Tserkvas of the Carpathian Region in Poland and Ukraine. URL: <http://whc.unesco.org/en/list/1424> (Last Accessed: 27.09.2019).